

Plegeraanpak Flevoland: Outreachend en betrokken!

Samenvatting

In 2018 zijn in totaal 71 tijdelijke huisverboden (THV) afgekondigd in Flevoland. Reclassering Nederland, Blijf Groep (in het zuiden van de provincie) en Zorggroep Oude en Nieuwe Land (noordelijk Flevoland) zijn nauw bij de begeleiding tijdens het tijdelijk huisverbod betrokken. Na afloop van een tijdelijk huisverbod brengen de betrokken professionals advies uit over voortzetting van de hulpverlening en/of betrokkenheid van de Reclassering. In de praktijk blijkt dat veel partners bij elkaar willen blijven en geweldloos samen verder willen, zonder huiselijk geweld of kindermishandeling. Veel van deze gezinnen¹ zijn van goede wil ten tijde van het tijdelijk huisverbod en vlak erna, maar verliezen vervolgens het contact met de hulpverlening, met grote risico's op recidive, zeker bij partners die samen doorgaan. Achterliggende redenen zijn schaamte om naar buiten te treden met de gebeurtenissen en om hulp te vragen, maar ook is er vaak sprake van kwetsbare gezinnen met problematiek op meerdere terreinen waardoor zij minder zelfredzaam en gemotiveerd zijn voor hulp.

Deelname aan hulpverlening kan in de meeste gevallen niet worden afgedwongen, tenzij er sprake is van een juridisch kader. In het vrijwillig kader moeten gezinnen zelf actief contact zoeken met de huisarts voor verwijzing naar de geadviseerde hulpverlening en in de praktijk blijkt dit al een grote eerste drempel te zijn. Ook is het hun eigen verantwoordelijkheid om zich te houden aan de afspraken met de hulpverlenende instanties waar naar wordt verwezen in het advies na afloop van het THV, zoals De Waag, verslavingszorg en/of maatschappelijk werk. Op het moment dat een gezin niet (meer) verschijnt op afspraken bij een hulpverlenende instantie, verdwijnt het gezin vaak uit beeld, tot het geweld opnieuw de kop opsteekt. Afgezien van de risico's voor het desbetreffende gezin, kost dit de samenleving ook veel geld. Niet alleen is het inzetten van het tijdelijk huisverbod al een duur instrument met betrokkenheid van veel ketenpartners; als er sprake is van recidive lopen de kosten nog verder op.

Om uitval en recidive na afloop van het huisverbod te voorkomen zetten Reclassering Nederland, Blijf Groep en Zorggroep Oude en Nieuwe Land de gemeenschappelijke systeemgerichte gesprekken met de betrokken gezinnen voort binnen het pilotproject 'Plegeraanpak Flevoland: outreachend en betrokken!'. Zij voeren deze domein overstijgende aanpak uit in nauwe samenwerking met vrijwillige buddy's die de gezinnen langdurig begeleiden.

Gedurende het pilotproject wordt beoogd om **15 gezinnen** op dergelijke wijze te begeleiden en een vrijwilligerspool van circa **vijf tot acht buddy's** te vormen die de gezinnen gaan begeleiden. De resultaten van het project zullen nauwlettend worden gemonitord en worden samengebracht in handzame modules die goed overdraagbaar zijn naar andere regio's.

Het project wordt uitgevoerd in het kader van Geweld hoort nergens thuis (<https://vng.nl/programma-geweld-hoort-nergens-thuis>). Binnen dit meerjarenprogramma (2018 – 2021) zijn verschillende speerpunten benoemd in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Flevoland gaat met tien speerpunten als eerste aan de slag. Plegeraanpak is één van de gekozen speerpunten.

¹ Hiertoe worden ook stellen zonder kinderen gerekend.

Inhoudsopgave

	p.
1. Aanleiding en korte probleemschets	2
2. Doelstelling, doelgroep en beoogde resultaten	3
3. Duur en scope van het project	4
4. Activiteiten en planning	4
5. Partnerschappen	7
6. Participatie van ervaringsdeskundigen	8

1. Aanleiding en korte probleemschets

In 2018 zijn in totaal 71 tijdelijke huisverboden (THV) afgekondigd in Flevoland, 35 in Almere, 21 in Lelystad, tien in de gemeente Noordoostpolder en vijf in Dronten. Behalve de politie zijn ook Reclassering Nederland, Blijf Groep (in het zuiden van de provincie) en Zorggroep Oude en Nieuwe Land (noordelijk Flevoland) nauw bij de begeleiding tijdens het tijdelijk huisverbod betrokken. Het THV wordt voor tien dagen afgekondigd en kan worden verlengd tot maximaal 28 dagen. Ten tijde van het huisverbod worden systeemgesprekken gevoerd met het hele gezin en indien mogelijk wordt hulpverlening al ingezet. Als er al hulpverlening bij het gezin betrokken is, bijvoorbeeld voor de kinderen, neemt deze ook deel aan de systeemgesprekken. Na afloop van een tijdelijk huisverbod brengen de betrokken professionals advies uit over voortzetting van de hulpverlening en/of betrokkenheid van de Reclassering.

Bij slechts vier van bovengenoemde tijdelijke huisverboden in Flevoland werd ook een strafrechtelijk traject ingezet, waardoor plegers verplicht kunnen worden om mee te werken aan hulpverlening. In de overige 67 zaken is hulpverlening aangeboden in het vrijwillig kader en hangt medewerking af van de motivatie van de betrokkenen. In de praktijk blijkt dat veel partners bij elkaar willen blijven en geweldloos samen verder willen, zonder huiselijk geweld of kindermishandeling. Veel van deze gezinnen zijn van goede wil ten tijde van het tijdelijk huisverbod en vlak erna, maar verliezen vervolgens het contact met de hulpverlening, met grote risico's op recidive, zeker bij partners die samen doorgaan. Achterliggende redenen zijn schaamte om naar buiten te treden met de gebeurtenissen en om hulp te vragen, maar ook is er vaak sprake van kwetsbare gezinnen met problematiek op meerdere terreinen waardoor zij minder zelfredzaam en gemotiveerd zijn voor hulp.

Deelname aan hulpverlening kan in de meeste gevallen niet worden afgedwongen, tenzij er sprake is van een juridisch kader. In het vrijwillig kader moeten gezinnen zelf actief contact zoeken met de huisarts voor verwijzing naar de geadviseerde hulpverlening en in de praktijk blijkt dit al een grote eerste drempel te zijn. Ook is het hun eigen verantwoordelijkheid om zich te houden aan de afspraken met de hulpverlenende instanties waar naar wordt verwezen in het advies na afloop van het THV, zoals De Waag, verslavingszorg en/of maatschappelijk werk. Op het moment dat een gezin niet (meer) verschijnt op afspraken bij een hulpverlenende instantie, verdwijnt het gezin vaak uit beeld, tot het geweld opnieuw de kop opsteekt. Afgezien van de risico's voor het desbetreffende gezin, kost dit de samenleving ook veel geld. Niet alleen is het inzetten van het tijdelijk huisverbod al een duur instrument met betrokkenheid van veel ketenpartners; als er sprake is van recidive lopen de kosten nog verder op.

Om uitval en recidive na afloop van het huisverbod te voorkomen zetten Reclassering Nederland, Blijf Groep en Zorggroep Oude en Nieuwe Land de gemeenschappelijke systeemgerichte gesprekken met de betrokken gezinnen voort binnen het pilotproject 'Plegeraanpak Flevoland: outreachend en betrokken!'. Zij voeren deze domein overstijgende aanpak uit in nauwe samenwerking met vrijwillige buddy's die de gezinnen langdurig begeleiden. Daarmee leveren zij een actieve bijdrage aan het voorkomen van recidive van huiselijk geweld en kindermishandeling in deze gezinnen.

De buddy's komen bij voorkeur uit het eigen netwerk van de gezinnen, maar indien daar geen geschikte vrijwilliger te vinden is, wordt een beroep gedaan op vrijwilligers uit het netwerk van de betrokken professionele organisaties en lokale vrijwilligersorganisaties. Uiteraard worden deze vrijwilligers zorgvuldig getraind en begeleid. Reclassering Nederland heeft in samenwerking met COSA Nederland al zeer goede resultaten geboekt met de inzet van vergelijkbare buddy's voor ex-zedendelinquenten. Dit project, dat al meer dan tien jaar wordt uitgevoerd, heeft tot significant lagere recidive geleid, juist doordat de betrokken vrijwilligers zich zonder oordeel langdurig inzetten voor de betrokkenen. Voor de inzet van vrijwilligers tijdens het pilotproject 'Plegeraanpak Flevoland: outreachend en betrokken!' maakt Reclassering Nederland gebruik van deze reeds opgedane expertise.

Het aantal gesprekken en de frequentie daarvan is maatwerk en wordt per gezin afgesproken. Ook bestaande hulpverlening, bijvoorbeeld voor de kinderen, wordt bij de systemische aanpak betrokken.

2. Doelstelling, doelgroep en beoogde resultaten

Het overkoepelende doel van het project 'Plegeraanpak Flevoland: outreachend en betrokken!' kan als volgt omschreven worden:

'Bijdragen aan het voorkomen van recidive van huiselijk geweld en kindermishandeling na afloop van een tijdelijk huisverbod in Flevoland door gezamenlijk (Reclassering Nederland, Blijf Groep en Zorggroep Oude en Nieuwe Land) actief en langer betrokken te blijven bij de betrokken gezinnen in nauwe samenwerking met de inzet van vrijwillige buddy's.'

Vanuit de werkpraktijk in Flevoland willen de betrokken partners dit op drie manieren doen:

- Langer begeleiden van gezinnen die na afloop van een tijdelijk huisverbod samen geweldloos verder willen, via **gezamenlijke** voortzetting van de **systeemgerichte aanpak** gedurende een periode van drie tot negen maanden na afloop van het THV. Maatwerk per gezin staat hierbij voorop: soms zal inzet gedurende langere tijd nodig zijn, soms is drie maanden genoeg;
- Vanaf de afkondiging van het THV een ervaren vrijwilliger bij het gezin betrekken die voor langere tijd kan optreden als **'buddy'/vraagbaak** voor het hele gezin;
- Monitoren of de extra inzet leidt tot meer continuïteit in de hulpverlening en minder recidive bij de betrokken gezinnen.

Gedurende het pilotproject wordt beoogd om **15 gezinnen** op dergelijke wijze te begeleiden en een vrijwilligerspool van circa **vijf tot acht buddy's** te vormen die de gezinnen gaan begeleiden.

Op termijn is het de bedoeling dat dit hulpaanbod niet alleen beschikbaar komt voor partners die bij elkaar willen blijven, maar voor **alle** plegers van huiselijk geweld.

De **doelgroep** voor het project wordt gevormd door:

- Gezinnen² waarbij een tijdelijk huisverbod is afgekondigd en die samen geweldloos verder willen. Daarbij is het belangrijk dat zij open staan voor hulp in het vrijwillige kader. Overige criteria voor het selecteren van de gezinnen worden aan het begin van het project nader uitgewerkt;
- Professionals van de Reclassering, Blijf Groep en Zorggroep Oude en Nieuwe Land die met deze gezinnen werken;
- Vrijwilligers die bij deze gezinnen worden betrokken.

Het project wordt uitgevoerd in het kader van Geweld hoort nergens thuis (<https://vng.nl/programma-geweld-hoort-nergens-thuis>). Binnen dit meerjarenprogramma (2018 – 2021) zijn verschillende speerpunten benoemd in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Flevoland gaat met tien speerpunten als eerste aan de slag. Plegeraanpak is één van de gekozen speerpunten.

3. Duur en scope van het project

1,5 jaar: oktober 2019 t/m maart 2021

Het project richt zich op geheel Flevoland.

4. Activiteiten en planning

Tijdens het project worden de volgende activiteiten voorzien om de gestelde doelen en resultaten te behalen:

Langer begeleiden en monitoren van gezinnen die na afloop van een tijdelijk huisverbod samen geweldloos verder willen met als uiteindelijk doel vermindering van recidive

Activiteit	Wie voert deze activiteit uit? ³	Planning
<p>Inventarisatie van gezinnen die in aanmerking willen komen voor het project door hen tijdens het tijdelijk huisverbod actief te bevragen op interesse voor deelname. Indien dit het geval is, worden de wederzijdse afspraken schriftelijk vastgelegd en maken deze onderdeel uit van het advies dat aan het einde van het THV gezamenlijk wordt uitgebracht. Selectiecriteria gezinnen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Samen geweldloos verder willen • Open staan en motivatie voor hulpverlening • Open staan en motivatie voor betrokkenheid vrijwillige buddy • Willen meewerken aan mid-term en evalueatie 	<p>Reclassering Nederland Blijf Groep Zorggroep Oude en Nieuwe Land</p>	<p>Doorlopend vanaf oktober 2019</p>

² Hiertoe worden ook stellen zonder kinderen gerekend.

³ De hoofdverantwoordelijke voor elke activiteit wordt steeds als eerste genoemd.

Activiteit	Wie voert deze activiteit uit? ⁴	Planning
Implementatie van vier à vijf systeemgesprekken met 15 gezinnen na afloop van het tijdelijk huisverbod gedurende drie tot negen maanden (maatwerk afhankelijk van wat nodig is in een gezin)	Reclassering Nederland Blijf Groep Zorggroep Oude en Nieuwe Land	November 2019 – maart 2021

Vanaf de afkondiging van het THV een ervaren vrijwilliger bij het gezin betrekken die voor langere tijd kan optreden als ‘buddy’/vraagbaak voor het hele gezin

Activiteit	Wie voert deze activiteit uit?	Planning
<p>Aan het begin van het tijdelijk huisverbod bevragen van gezinnen die deel willen nemen aan het project of zij een vrijwilliger uit eigen kring hebben die ingezet kan worden als buddy of dat zij open staan voor een vrijwillige buddy van buiten de eigen kring.</p> <p>Selectiecriteria vrijwilligers:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Acceptabel voor beide partners (pleger en slachtoffer) • Circa 2 uur per week beschikbaar voor praktische en emotionele ondersteuning van het gezin gedurende langere tijd • In staat om te werken vanuit een niet-veroordelende houding • Bereid om deel te nemen aan training en intervisie • Goed in staat zijn om de rolverdeling tussen vrijwilliger en professionele hulpverlener scherp in de gaten te houden 	Reclassering Nederland Blijf Groep Zorggroep Oude en Nieuwe Land	November 2019 – maart 2021
Werven van vrijwillige buddy’s buiten de eigen kring van gezinnen. Criteria zie boven. Indien mogelijk worden ervaringsdeskundigen (ex-plegers) ingeschakeld.	Reclassering Nederland Blijf Groep Zorggroep Oude en Nieuwe Land	Oktober 2019 – februari 2020 (NB: naar verwachting zullen vrijwilligers doorlopend geworven worden met een piek aan het begin van het project)

⁴ De hoofdverantwoordelijke voor elke activiteit wordt steeds als eerste genoemd.

Activiteit	Wie voert deze activiteit uit? ⁵	Planning
Training van vrijwillige buddy's m.b.t. huiselijk geweld en kindermishandeling en eigen rol en verantwoordelijkheid binnen het gezin en richting de professionele hulpverlening	Blijf Groep Vrijwilligers kunnen aansluiten bij bestaande deskundigheidsbevordering van Blijf Groep voor nieuwe medewerkers	Doorlopend vanaf november 2019 (aansluiting bij bestaand trainingsaanbod)
Intervisie voor vrijwillige buddy's circa eens per maand	Blijf Groep Zorggroep Oude en Nieuwe Land	Eens per maand of twee maanden vanaf november 2019

Algemene projectcoördinatie, monitoring, overdracht en duurzame borging

Activiteit	Wie voert deze activiteit uit?	Planning
Startbijeenkomst voor alle projectpartners, overige deskundigen die bij het speerpunt plegeraanpak betrokken zijn en ervaringsdeskundigen om project breed onder de aandacht te brengen, activiteiten nader aan te scherpen en waar nodig aan te passen	Projectleider GHNT Flevoland Reclassering Nederland Blijf Groep Zorggroep Oude en Nieuwe Land Pool van ervaringsdeskundigen	November 2019
Ontwikkelen van een infographic waarin werkwijze wordt uitgelegd voor zowel gezinnen, vrijwilligers en professionals	Projectleider GHNT Flevoland Reclassering Nederland Blijf Groep Zorggroep Oude en Nieuwe Land Pool van ervaringsdeskundigen	December 2019
Mid-term evaluatie door zowel betrokken gezinnen, professionals en vrijwilligers te bevragen op resultaten van het project. Hiernaast worden de gemaakte afspraken met een gezin bij aanvang van het traject vergeleken met de huidige stand van zaken. Daarbij wordt ook gekeken naar cijfers m.b.t. recidive en gebruik van hulpverlening.	Projectleider GHNT Flevoland in nauwe samenwerking met overige projectpartners en direct betrokkenen	Juni 2020

⁵ De hoofdverantwoordelijke voor elke activiteit wordt steeds als eerste genoemd.

Activiteit	Wie voert deze activiteit uit? ⁶	Planning
<p>Eindevaluatie en aanbevelingen voor duurzame borging door zowel betrokken gezinnen, professionals en vrijwilligers te bevragen op resultaten van het project.</p> <p>Hiernaast worden de gemaakte afspraken met een gezin bij aanvang van het traject vergeleken met de huidige stand van zaken. Daarbij wordt ook gekeken naar cijfers m.b.t. recidive en gebruik van hulpverlening.</p>	Projectleider GHNT Flevoland in nauwe samenwerking met overige projectpartners en direct betrokkenen	April 2021
Beschrijving van de werkwijze in handzame en overdraagbare modules	Projectleider GHNT Flevoland in nauwe samenwerking met overige projectpartners en direct betrokkenen	April 2021

5. Partnerschappen

Geweld hoort nergens thuis Flevoland (centrumgemeente Almere namens de gemeenten Almere, Dronten, Lelystad, Noordoostpolder, Urk en Zeewolde) heeft het projectvoorstel ingediend bij het landelijk programmteam Geweld hoort nergens thuis, mede namens de volgende partners:

- Reclassering Nederland, afdeling Flevoland
- Blijf Groep
- Zorggroep Oude en Nieuwe Land

Het project is in augustus 2019 gehonoreerd en in oktober 2019 van start gegaan.

Rolverdeling

- Reclassering Nederland: projectleiding; vervolg op systeemgesprekken in nauwe samenwerking met Blijf Groep en Zorggroep Oude en Nieuwe Land; werving vrijwillige buddy's van binnen en buiten de eigen kring van betrokken gezinnen; actieve betrokkenheid bij mid-term en eindevaluatie
- Blijf Groep: vervolg op systeemgesprekken in nauwe samenwerking met Reclassering Nederland en Zorggroep Oude en Nieuwe Land; werving, scholing en begeleiding vrijwillige buddy's van binnen en buiten de eigen kring van betrokken gezinnen; actieve betrokkenheid bij mid-term en eindevaluatie
- Zorggroep Oude en Nieuwe Land: vervolg op systeemgesprekken in nauwe samenwerking met Reclassering Nederland en Blijf Groep; werving en begeleiding vrijwillige buddy's van binnen en buiten de eigen kring van betrokken gezinnen; actieve betrokkenheid bij mid-term en eindevaluatie
- Projectleider GHNT Flevoland: indiening projectvoorstel namens centrumgemeente Almere (met steun van de overige vijf gemeenten) en projectpartners; in nauwe samenwerking met alle projectpartners: ontwikkeling folders voor betrokken gezinnen, vrijwilligers en

⁶ De hoofdverantwoordelijke voor elke activiteit wordt steeds als eerste genoemd.

professionals; voortgangsrapportage landelijk programmateam GHNT; mid-term en eindevaluatie; algehele advisering en ondersteuning m.b.t. implementatie van het project

6. Participatie van ervaringsdeskundigen

Binnen Geweld hoort nergens thuis Flevoland wordt een pool van ervaringsdeskundigen gevormd die zowel uit plegers als slachtoffers van huiselijk geweld en kindermishandeling bestaat. Deze ervaringsdeskundigen worden bij het project op de volgende wijze betrokken:

- Uitnodiging voor de startbijeenkomst van het project, waarbij o.a. de werkwijze van het project in nader detail wordt besproken en waar nodig aangepast.
- Betrekken bij de mid-term en eindevaluatie van het project tijdens een speciaal hiervoor georganiseerde bijeenkomst.

Naast de pool van ervaringsdeskundigen worden ook de gezinnen waarin de pilot draait actief bij het project betrokken door hen tijdens de mid-term en eindevaluatie te bevragen op de effecten die het project op het gezin heeft gehad, inclusief mogelijke verbeterpunten.

7. Contact

Heeft u vragen naar aanleiding van dit infosheet? Voor inhoudelijke vragen kunt u contact opnemen met de projectleider Jeroen Beugeling (j.beugeling@reclassering.nl; 06 29 62 00 47). Voor algemene vragen kunt u contact opnemen met Trijntje Kootstra, GHNT projectleider in Flevoland (tkootstra@almere.nl; 06 436 37 420).